

FOTÓ: BÖRÖCZKY CSONGOR

FOTÓ: BÖRÖCZKY CSONGOR

SZÍNPOMPÁS SZKOPJE

A SZÍNES FORRADALOM

SZÖVEG: CSINTALAN LILIAN, KÉP: BÖRÖCZKY CSONGOR—LIBER ÁDÁM

Szkopje belvárosa igazi csatatér volt. Szétlőtt és kiégett házak helyett azonban csupán összefirkált épületek sorakoztak a belváros utcáin, puskapor helyett színes festékpórral borította az emlékműveket. Először nem ismerjük fel, hogy valóságos csatamezőn járunk, csak a Parlament épületét látva döbbenünk rá: ez több, mint egyszerű vandalizmus, mint néhány szemtelen graffitizók firkálása...

Felkészülten érkezünk Szkopjéba. A monumentális szobrok, historizáló épületek és díszkivilágításban fürdőző szökőkutak nem érnek váratlanul, hiszen tudjuk, Macedóniában lázas (nemzet)építkezés folyik. Egy dolog azonban így is meglepetésként hat: a belváros egy „color run” helyszínére emlékeztet. Csak ez alkalommal nem a futókat, hanem a szobrokat és műemlékeket borították el festékbombákkal.

Kik tették ezt? Vajon a népesség 25%-át alkotó albán kisebbség? Felháborodott görög vagy bolgár turisták? Kevésbé hazafias macedónok csoportja? Miért nem tisztították meg az épületeket? Talán teljesen felesleges szembeszállni a graffitizók napról napra újra támadásba lendülő tömegével?

Az elkövetők nem vandálok, hanem forradalmárok, a festékbomba ez alkalommal nem játék, hanem fegyver.

ÜDE SZÍNFOLT

A PARLAMENT ÉPÜLETE KIFEJEZETTEN JÓL FESTETT SZÍNESBEN

FORRADALMI SZÍNPALETTA

A 2000-es évek posztszovjet mozgalmait a média színes forradalmaként emlegette. A több országban is megjelenő civil ellenállás a kormányok korrupciója, hamis választások ellen lépett fel. A felkelők sokszor egy színt vagy virágot választottak a mozgalom szimbólumaként, kreatív, erőszakmentes eszközöket használva a hatalommal szemben.

A színes forradalmak közé tartozik például a 2003-as grúziai

rózsás forradalom, ahol a korrupcióval és a választási eredmények meghamisításával vádolt elnököt

A felkelők sokszor egy színt vagy virágot választottak a mozgalom szimbólumaként, kreatív, erőszakmentes eszközöket alkalmazva a hatalommal szemben.

az ellenzéknek sajátos, ám mindenestre hatásosnak bizonyult módszerrel sikerült lemondásra kényszerítenie: a forradalom ve-

PROMÉTHEUSZ RÓZSASZÍNEN

A SZOBOR NEMCSAK A TŰNTETŐKNEK SZÚRT SZEMET. A SZKOPJEI NŐI SZERVEZETEK KÉRÉSÉRE AZ EREDETEILEG MEZTELEN FÉRFIT AZ ÁTADÁS UTÁN NEM SOKKAL FELŐLTÖZTETTÉK

zetői rózsákkal a kezükben rontottak a Parlamentbe. A színes forradalmak sorába tartozik a 2004-es ukrajnai narancsos forradalom is. A kétes körülmények között lezajlott elnökválasztás után a nyugati nyitást támogató tüntetők pártjuk színében, narancssárga ruhákban és zászlókkal vonultak fel az utcákon. Pont egy éve azonban Szkopje városa még az előzőeknél is színesebb forradalom helyszíne volt.

FOTÓK: LIBER ADÁM

A FESTÉKBOMBÁK EJTETTE SEBHELYEK KEZDENEK BEGYÓGYULNI
A SZÖKŐKÚT AZ EGYIK ÁPRILISI ÉJSZAKÁN VADUL BUBORÉKOLT, MIUTÁN MOSÓSZERT ÖNTÖTTEK BELE A TŰNTETŐK

MACEDÓNOK ÉS ALBÁNOK EGY OLDALON
„IGAZSÁG NÉLKÜL NINCS BÉKE” – OLVASHATÓ ALBÁNUL A SZOBOR TALAPZATÁN. A KÉTNYELVŰ FELIRATOK MUTATJÁK, HOGY MINDKÉT NEMZETISÉG JELEN VOLT A TŰNTETŐK SORAIBAN

TERÉZ ANYA
SÉRTETLENÜL ÚSZTA MEG A TŰNTETÉSEKET

MACEDÓNIA KAPUJA
A HÚSZÉVES MACEDÓN FÜGGTELENSÉG EMLÉKÉRE ÁLLÍTOTT DIADALÍV 4,4 MILLIÓ EURÓBA (1,3 MILLIÁRD FORINTBA) KERÜLT

VÁLASZTOTT FEGYVERNEM

Ez esetben a kormány választott fegyvernemet. Az ország vezetése a szimbolikus térfoglalás teljes eszköztárával igyekezett a macedón nemzeti identitást megszilárdítani. Az 1991-ben Jugoszláviától függetlenné váló Macedón Köztársaság az ókori makedón múltat idéző utca- és helységnevekkel (pl. Nagy Sándor repülőter), historizáló épületekkel és megszámlálhatatlan köztéri szoborral igyekezett megerősíteni az ország összetartozását.

A 2010-ben indított „Skopje 2014” projektnek köszönhetően ma a belváros egy Disneyland hangulatát idézi. Az építészeti stílusok bizarr kavalkádjában egy-egy téren akár négy szökőkút is található, a monumentális emlékművek és szobrok

máshol ismeretlen sűrűségben állnak csatasorban.

A lázas történelemépítkezés következtében Macedónia több szomszédjával is összetűzésbe került, Görögországgal elfajult vitája pedig még az országnak az Európai Unióhoz való csatlakozását is hátráltatja. A görögök tagadják a mai Macedónia ókori Makedóniához való bármilyen kapcsolását, emiatt kellett az ország lobogóját is megváltoztatni, de a köztársaság

A 2010-ben indított „Skopje, 2014” projektnek köszönhetően ma a belváros egy Disneyland hangulatát idézi.

elnevezésével kapcsolatban is hosszú évek óta tartanak a viták.

Ám nem csupán a nemzeti

szimbólumok, de Szkopje újdonsült emlékművei is nagy vihart kavartak. A szobrok olyan „macedón” hírségeket állítanak emléket, mint a makedón Nagy Sándor és édesapja, II. Philipposz, a bolgár Cirill és Metód, a katolikus albán családból származó Teréz anya, valamint bolgár írók, költők és albán nemzeti hősök sokasága.

A macedónok mentségére szolgál, hogy a két új gyalogoshíd egyikén (Eye Bridge) elhelyezett tábla szerint a szobrok e föld nagy vezetőit és filozófusait örökítik meg. A történelmi alakok tehát nem a macedón nemzethez, hanem az ország területéhez kötődnek, melynek mai lakosai büszkéek a térség gazdag történelmére és kiemelkedő személyiségeire.

A SZÍNES FORRADALOM ÁLDOZATAI

Tavaly nyáron azonban festékbombáktól és graffitiktől megcsúfítva magasodott a főtér fölé Nagy Sándor monumentális szökőkútja, összefirkálva ácsorogtak a hidakat őrző kőoroszlánok, színárban úsztak a diadalív domborművei, sőt még a Parlament épülete is. Vajon mi készítette Szkopje lakosait, hogy saját hőseikre emeljenek kezet?

A zavargások 2016 áprilisában kezdődtek, amikor Gjorge Ivanov macedón államfő felfüggesztette a választási csalással és lehallgatási botrányval vádolt, korábbi macedón elnök, Nikola Gruevszki ellen folytatott nyomozást. A heves tiltakozások

következtében az államfő visszavonta döntését. A tüntetők ezt követően az előrehozott választások elhalasztását követelték, ugyanis az ellenzéki pártok nem látták

dult. Eleinte csak kövekkel és tojásokkal, majd festékbombákkal dobálták a szobrokat és épületeket: a fehér felületek kiváló vászonként szolgáltak a graffitizók számára. A

A zavargások 2016 áprilisában kezdődtek, amikor Gjorge Ivanov macedón államfő felfüggesztette a választási csalással és lehallgatási botrányval vádolt, korábbi macedón elnök, Nikola Gruevszki ellen folytatott nyomozást.

biztosítottak a június elejére kiírt szavazás demokratikus lefolytatását.

A macedónokat és albánokat is soraiban felvonultató tömeg haragja hamar a rengeteg pénzt felemészítő emlékművek ellen for-

130 új építmény ugyanis az eredetileg betervezett 80 millió euró többszörösébe, becslések szerint több mint 500 millió euró (legalább 150 milliárd Ft) került az adófizetőknek. Ez különösen súlyos terhet jelentett a 2,1 milliós népességű, gazdasági nehézségekkel küzdő ország számára, ahol a munkanélküliség meghaladja a 25%-ot. Nem meglepő, hogy a tüntetők az újonnan felállított emlékműveket választották a tiltakozás célpontjává...

FOTÓ: LIBER ADÁM

A BERLINI EAST SIDE GALLERY
ANNAK ÁLLÍT EMLÉKET, HOGY
FALFIRKÁKKAL IS HANGOT
EMELHETÜNK AZ ELYNYOMÁS
ELLEN

FOTÓ: BÖRÖCZKY CSONGOR

NEMZETET ÉPÍTENI VAGY NEMZETET FESTENI

A „Skopje, 2014” projekt célja a főváros történelmi jelentőségének erősítése és a turizmus fellendítése volt. Érdekes csavar, hogy sajátos módon a színes forradalom is hozzájárult a kitűzött célok eléréséhez:

a színes szobrok egyedibb hangulatot kölcsönöztek a városnak, mint a fehér, steril kőmonstrumok. A Szkopjébe érkező turisták először csodálkoznak vagy fejüket csóválják a színpompa láttán, aztán lel-

kesen fotózkodnak a kiszínezett emlékművek előtt, és érdeklődve kérdezzétek a helyiek a tüntetések és az ország most íródó történelme felől. A kérdés csupán az, mi lesz a kiszínezett alkotások sorsa?

A „STREET ART FORRADALMAK” NEM TŰNNEK EL NYOMTALANUL

Nem ez az első alkalom, hogy a társadalom falfirkákkal emel hangot a hatalom ellen. A Belfastban vagy épp Izraelben emelt biztonsági elválasztófalakat is hosszú szakaszokon borítják graffitik. Az egyik legismertebb példa a berlini fal esete, melynek nyugati oldalát helyenként művészi színvonalú graffitik borították. A fal leomlása után a város vezetői úgy döntöttek, egy tárlattal emelnek ennek emléket: világhírű művészeket kértek fel a fal meghagyott szakaszának díszítésére. Így vált az azóta turistalátványosságnak

számító „East Side Gallery” az egyesült Németország első művészeti projektjévé.
Kevésbé ismert a lengyelor-

Az egyik legismertebb példa a berlini fal esete, melynek nyugati oldalát helyenként művészi színvonalú graffitik borították.

szági wrocławai törpék története. A városban 1980-ban indult mozgalom erőszak nélkül, az abszurditás eszközeit használva tüntetett az autokrata rendszer ellen. A kormányellenes graffitiket eltakaró

festékre törpefigurákat rajzoltak a lázadók, 1988-ban pedig tízezrek vonultak az utcákra narancssárga törpesapkát viselve. A város 2001-ben állította az első törpeszobrot az ellenállók emlékére, 2005 óta pedig az arasznyi manók egyre bővülő serege rejtőzködik a város legkülönbözőbb pontjain. Turistatérképek és mobilalkalmazások segítik a látogatókat a kis szobrok fellelésében. E példákban kiindulva nem tűnik elképzelhetetlennek, hogy a macedónok is beemelik e sajátos színfoltot az ország történelmébe.

FOTÓ: BÖRÖCZKY CSONGOR

BÁR AZ ÉPÜLETEKET MEGTISZTÍTJÁK, A BIZONYTALANSÁG MARAD

A tüntetők elérték céljukat: a júniusi választásokat decemberre halasztották. Az épületeket és az emlékműveket megtisztították, így ha nem is egykedvűen, de „egyszínűen” várta mindenki az előrehozott választásokat. Az orosz beavatkozástól sem mentes szavazás rendkívül szoros eredménnyel zárult: a kormányzó jobboldali VMRO-DPMNE 51, a legnagyobb ellenzéki párt, a baloldali szociáldemokrata SDSM 49 helyet szerzett a 120-ból. Így egyedül egyikük sem tud kormányt alakítani, az abszolút többség megszerzése érdekében szükség van az albán pártokkal kötött koalícióra. Ez Nikola Gruevski kormányalakításra felkért pártjának nem sikerült, mivel nem fogadták el az albánok nyelvhasználati és kisebbségi jogi követeléseit. A baloldal viszont igen, ők tehát kormányt alakíthatnának – ha a korábbi ve-

zetés kiadná a kezéből a hatalmat. Vagyis a helyzet még ma, egy évvel később is bizonytalan. Most az Európai Unió gyakorlatilag szankciókkal fenyegeti Macedóniát, ha a Gruevski-kormány nem távozik a hatalomból...

A baloldal kormányt alakíthatna – ha a korábbi vezetés kiadná a kezéből a hatalmat.

Háborút sokfajta fegyverrel lehet vívni, ezek közül a legépítőbb kétségkívül a művészet, még ha a szkopjei tüntetés esetében csupán festékbombákról és graffitikről volt is szó. Remélhetőleg, ha legközelebb fegyverhez kell nyúlni, a tüntetők nem változtatnak e szokásukon!...

JÓL ÁLL A SZÍNES HÁTTÉR
A DIADALÍV ELŐTT FÉNYKÉPEZKEDŐ
TURISTÁKNAK

CSINTALAN LILIAN
GEOGRÁFUS,
ETNIKAI ÉS SZIMBOLIKUS
FÖLDRAJZZAL
FOGLALKOZÓ KUTATÓ

BÖRÖCZKY CSONGOR
GEOGRÁFUS, UTAZÁS-
SZERVEZŐ, A QALANDAR
ÉLMÉNYTÚRAK UTAZÁSI
IRODA ALAPÍTÓJA

LIBER ÁDÁM
A GEOGRÁFIÁERT
LELKESEDŐ
VEGYSZERMÉRNÖK

**FELFEDEZŐK
NAPJA**

AZ ÖNÖK TÁMOGATÁSA NÉLKÜL
A FELFEDEZŐK NAPJA
SEM LEHETNE INGYENES!

10%

TÁMOGASSA MUNKÁNkat ADÓJA 1%-ÁVAL!
A FÖLDGÓMB AZ EXPEDÍCIÓS KUTATÁSÉRT ALAPÍTVÁNY
ADÓSZÁMUNK: 18200267-1-42

EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNEREINK ▾

E LAPSZÁMUNK MEGJELENÉSÉT TÁMOGATTÁK ▾

**MAGYAR
FÖLDRAJZI
TÁRSASÁG**

ALAPÍTVÁ: 1872
1142 BUDAPEST, ERZSÉBET KIRÁLYNÉ ÚTJA 125.
TELEFON: (1) 231-4040
FAX: (1) 231-4045
HONLAP: WWW.FOLDRAJZITARSASAG.HU
E-MAIL: INFO@FOLDRAJZITARSASAG.HU

ELNÖK: DR. GÁBRIS GYULA
ALELNÖKÖK: DR. KOVÁCS ZOLTÁN
DR. MICHALKÓ GÁBOR
FŐTITKÁR: DR. MARI LÁSZLÓ
ÜGYVIVŐ: HEILING ZSOLT
TITKÁR: ERŐSS AGNES

SAKOSZTÁLYOK:
BIZTONSÁGFÖLDRAJZI ÉS GEOPOLITIKAI
SAKOSZTÁLY, EXPEDÍCIÓS SAKOSZTÁLY,
TÁRSADALOM- ÉS GAZDASÁGFÖLDRAJZI
SAKOSZTÁLY, HEGYMÁSZÓ-SAKOSZTÁLY,
OKTATÁS-MÓDSZERTANI SAKOSZTÁLY,
EGÉSZSÉGFÖLDRAJZI SAKOSZTÁLY,
TERMÉSZETFÖLDRAJZI SAKOSZTÁLY,
TÉRKEPÉSZETI SAKOSZTÁLY,
TURIZMUSFÖLDRAJZI SAKOSZTÁLY,
FÖLDRAJZTANÁRI SAKOSZTÁLY

TERÜLETI OSZTÁLYOK:
BAKONY-BALATON-VIDÉKI OSZTÁLY (VESZPRÉM)
BORSODI OSZTÁLY (MISKOLC)
DEBRECENI OSZTÁLY
DÉL-DUNANTÚLI OSZTÁLY (PÉCS)
DUNA-VÖLGYI OSZTÁLY (SZÉKSZÁRD)
EGER-BÜKK-VIDÉKI OSZTÁLY
GYÖNGYÖS-MÁTRA-VIDÉKI OSZTÁLY
KISALFÖLDI OSZTÁLY (GYŐR)
KISKUNSAGI OSZTÁLY (KECSKEMÉT)
KÖZÉP-DUNANTÚLI OSZTÁLY (SZÉKESFEHÉRVÁR)
KÖRÖS-VIDÉKI OSZTÁLY (BÉKÉSCSABA)
NYIRSEGI OSZTÁLY (NYIREGyhÁZA)
NYUGAT-MAGYARORSZÁGI OSZTÁLY (SZOMBATHELY)
SZEGEDI OSZTÁLY
SZÉKELYFÖLDI OSZTÁLY (CSIKSZEREDA)
TOLNA MEGYEI OSZTÁLY (DOMBOVÁR)
ZALAI OSZTÁLY (NAGYKANIZSA)

KÖNYVTÁR ÉS GYŰJTEMÉNYEI:
1112 BUDAPEST, BUDAORSI ÚT 45.
TEL.: (06-1) 309-2600/1443
(2015. NOVEMBER 15-TŐL
HATÁROZATLAN IDEIG ZÁRVA TART.)

AZ ÉGGÓMBÓT TARTÓ ATLASZ A MAGYAR FÖLDRAJZI
TÁRSASÁG VÉDJEGYKÉNT BEJEGYZETT JELKEPE

LAPALAPÍTÓ (1929):
DR. MILLEKER REZSŐ

**AZ ÚJ SOROZAT
ÚJRAINDÍTÓI (1999):**
DR. NEMERKÉNYI ANTAL
ÉS FARKAS PÉTER

1929-1933, FELELŐS SZERKESZTŐ:
DR. MILLEKER REZSŐ

1934-1944, SZERKESZTŐK:
DR. BAKTAY ERVIN ÉS DR. KÉZ ANDOR

1999-2005, FŐSZERKESZTŐ: DR. NEMERKÉNYI ANTAL

2005-2006, FŐSZERKESZTŐ: DR. VOJNITS ANDRÁS

2006-TŐL FŐSZERKESZTŐ: DR. NAGY BALÁZS

otpbank GOURMET FESZTIVÁL

www.gourmetfesztival.hu

FŐSZEREPBEN:
MANGALICA
& EPER
A LEGJOBB SÉFEK TALÁLÁSÁBAN

KÓSTOLD MEG MAGYARORSZÁGOT! MÁJUS 18-21., MILLENÁRIS PARK

RWENZORI-HEGYSÉG

Uganda, 2017. február 11.

www.eupolisz.hu

HA UNOD AZ IPARI TURIZMUST!

TERMÉSZETJÁRÓ UTAZÁSOK, OUTDOOR TÚRÁK,
TREKKINGEK, KÖRUTAK AZ EGÉSZ VILÁGON.

Eupolisz Utazási Iroda
8200 Veszprém, Szeglethy u. 1. | +36/88/871728
Hatósági engedélyszám: U-000463